

Raportti

Nuoret tutkijat kokoontuivat pohtimaan tiedejulkaisemisen käytäntöjä ja merkityksiä

Kulttuurintutkimuksen kirjoittajakoulu
15.8.2024 Tampereella

Ensimmäistä kertaa pidetty Kulttuurintutkimuksen kirjoittajakoulu järjestettiin 15. elokuuta juhlatalo Villa Sofiassa Tampereella. Paikan päälle Tampereen keskustan tuntumaan kokoontui viisi-toista nuorta tutkijaa oppimaan kulttuurintutkimuksellisten tieteellisten artikkelien kirjoittamisesta ja tiedejulkaisemisesta. Kulttuurintutkimukselle tyypilliseen tapaan osallistujat edustivat monipuolisesti eri aloja, kuten nykykulttuurin tutkimusta, etnomusikologiaa, taiteen tutkimusta, arkkitehtuurin historiaa, journalistiikkaa, musiikkitiedettä, sosiologiaa, taidekasvatusta ja kirjallisuudentutkimusta.

Kirjoittajakoulu järjestettiin Suomen tiedekustantajien liiton myöntämällä apurahalla. Apurahan ansiosta tapahtuma oli osallistujille ilmainen. Näin voitiin taata erilaisissa vaiheissa ja erilaisilla resursseilla työskenteleville väitöskirja-

tutkijoille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua. Villa Sofia tarjosi kirjoittajakoululle rauhalliset ja viihtyisät puitteet, jotka vapauttivat harmaiden seminaarihuoneiden ankeudesta. Kauniiden sisätilojen lisäksi päivän aikana nautittiin lounasta ja työskenneltiin Villa Sofian puutarhan suojaisalla terassilla.

Kulttuurintutkimuksen seuran puheenjohtajan Kaisa Murtoniemien ja *Kulttuurintutkimus*-lehden päätoimittajan Maarit Jaakkolanideoiman ja toteuttaman päivän tarkoituksena oli tarjota väitöskirjatutkijoille ymmärrystä tieteellisen julkaisemisen käytännöistä erityisesti kulttuurintutkimuksen alalla. Tiedejulkaisemista ja tieteellistä kirjoittamista koskevien puheenvuorojen ja keskusteluiden lisäksi osallistujat saivat konkreettista apua omien keskeneräisten tutkimusartikkeleidensa työstämiseen. Päivän ohjelma jakautui aamupäivän puheenvuoroihin ja paneelikeskusteluun sekä iltapäivän pienryhmätyöskentelyyn, jonka aikana käsiteltiin osallistujien työn alla olevia, pääosin suomenkielisiä tutkimusartikkeleita.

Puhetta kirjoittamisesta ja julkaisemisesta

Aamupäivällä Turun yliopiston kirjallisuuden ja luovan kirjoittamisen apulaisprofessori Olli Löytty avasi päivän

ohjelman yleisön vakuuttaneella runolla, joka julkaistaan yksinoikeudella *Kulttuurintutkimus*-lehden tässä numerossa (ks. s. 72). Runonlausunnan lisäksi Löytty jakoi omia tieteellisten artikkeleiden ja tekstien kirjoittamiskäytäntöjään sekä myös kirjoittamisen sudenkuoppia. Keskustelu lipui yksin kirjoittamisesta luontevasti myös yhteiskirjoittamiseen: miten onnistua yhdessä kirjoittamisessa ja miten välttää yhdessä tekemisen tyypillisimmät karikat?

Keskusteluja käytiin ja kahvia juotiin sekä sisällä että ulkona viihtyisässä puutarhassa. Kuva: Maarit Jaakkola.

Kirjoittajakoulun osallistujat pääsivät myös jakamaan toisilleen julkaisu- ja kirjoitushistoriansa huiput, aallonpohjat ja toiveet. Viimeksi mainittuihin liittyen nousivat esiin esimerkiksi kaipuu kirjoittamisen ja lukemisen rutiineihin ja oman kirjoittamisen parempaan rytmittämiseen ja aikatauluttamiseen pakottavan deadline puuttuessa.

Aamupäivän ohjelmaan kuului myös Maarit Jaakkolan puheenvuoro tutkijan julkaisustrategian luomisesta ja sen merkityksestä. Jaakkolan puheenvuoro tarjosi ajatuksia esimerkiksi kysymyk-

siin siitä, mikä merkitys erilaisilla julkaisuilla on tutkijan akateemisen profiilin kannalta ja minkälaisia seikkoja kannattaa ottaa huomioon omaa julkaisustrategiaa pohtiessa ja toteuttaessa. Miten luoda omaa akateemista profiilia kirjoittamalla? Jaakkolan puheenvuoro muistutti myös siitä, että vertaisarvioitujen tieteellisten artikkelit eivät ole ainoa akateemisen kirjoittamisen muoto. Keskustelussa nousivat esiin esimerkiksi tieteellisistä teoksista tehdyt kirjarviot yhtenä tieteellisen julkaisemisen muotona.

Kirjoittajakouluun otettiin yhteensä 15 aloittelevaa tutkijaa.

Ennen lounasta ohjelmassa oli vielä Maarit Jaakkolan vetämä paneelikeskustelu, jonka tarkoituksena oli käsitellä erityisesti julkaisemista kotimaisissa tiedelehdissä: miten, miksi ja milloin? Paneelisteina toimivat tiedejulkaisemisen parissa meritoituneet folkloristiikan post-doc-tutkija ja *Elore*-lehden päätoimittaja Tuukka Karlsson, Itä-Suomen yliopiston kulttuurintutkimuksen professori Tuija Saresma sekä Olli Löytty. Paneelikeskustelu valaisi monia näkökulmia tieteellisen artikkelin julkaisuprosessiin. Kokeneet panelistit jakoivat näkemyksiään esimerkiksi tieteellisten lehtien toimitusten käytännöistä kuten myös vertaisarvioijana toimimisesta. Lisäksi keskustelun kuluessa avattiin ajatuksia ja kokemuksia siitä, mitä tieteellisen artikkelin kirjoittajalta yleensä odotetaan toimitusprosessin aikana ja sen eri vaiheissa. Panelistit jakoivat neuvoja kirjoittajille koko julkaisuprosessin varrelle aina julkaisun valinnasta käsikirjoituksen muokkaamiseen ja lopulta julkaisemiseen sekä oman työn promotoimiseen julkaisemisen jälkeen.

Kädet savessa eli työskentelyä artikkelikäsitteilyjen kanssa

Iltapäivän pienryhmätyöskentelyä vetivät Tuija Saresma, Olli Löytty ja Maarit Jaakkola. Päivän tässä osuudessa osallis-

tujat pääsivät esittelemään omaa tutkimustyötään ja saivat palautetta vertaisiltaan kuten myös vankkaa julkaisukokemusta kartuttaneilta ryhmien vetäjiltä. Monelle kirjoittajakoulun osallistujalle esiteltävänä ollut teksti oli ensimmäinen tieteellinen artikkeliluonnos, jonka he olivat koskaan kirjoittaneet.

Ryhmässä käsitellyt artikkelit edustivat kirjoittajiensa tavoin hyvin erilaisia aiheita ja jopa tieteenaloja. Niissä käsiteltiin muun muassa sisustuslehtien kuvauksia vanhojen talojen korjaamisesta ja siihen liittyvästä oppimisen prosessista, saunakulttuuria ja -aktivismia, ilta-päivälehdien toimituskulttuuria ja yleisö-

analytiikan hyödyntämistä toimituksessa sekä kirjailijan uran tavoitteluun liittyvää affektiivisuutta.

Kuten päivän aikana käydyissä keskusteluissa todettiin, tutkimusaiheiden suhteen kulttuurintutkimuksen alalla katto on korkealla ja karmit leveällä. Kulttuurintutkimus on pikemminkin tutkimuksessa omaksuttu näkökulma kuin monoliittinen tutkimusala, ja monenlaiset tutkimusaiheet ovat ”kulttuurintutkimuksellistettavissa” näkökulmaa vaihtamalla ja täsmentämällä. Tämän näkökulman löytämisessä ja kirkastamisessa Kulttuurintutkimuksen kirjoittajakoulu pyrki olemaan osallistujille avuksi.

Masterclass-tyyppinen kirjoittajakoulu osoittautui oivalliseksi tavaksi kokoontua yhteen puhumaan asioista, jotka eivät välttämättä nouse pintaan laistosten ja tutkimusryhmien arjessa, mutta joiden parissa aloittelevat tutkijat tyypillisesti painiskelevat. Toivomme, että kirjoittajakoulusta tulee monivuotinen perinne, joka toimii samalla myös uusien käsikirjoitusten hautomona ja on siten hyväksi *Kulttuurintutkimus*-lehdelle ja yleisemminkin kotimaiselle tiedejulkaisemiselle.

Kaisa Murtoniemi

Kirjoittaja on Kulttuurintutkimuksen seuran puheenjohtaja ja pian väittelevä kulttuurintutkimuksen väitöskirjatutkija Tampereen yliopistossa.

Pienryhmissä osallistujat saivat täsmävinkkejä artikkelikäsikirjoitustensa loppuun saattamiseksi. Kuva: Kaisa Murtoniemi.

Näin kirjoitan

Runo Kulttuurintutkimuksen kirjoittajakoulun osallistujille

Kaiken aikaa uusia tekstejä ideoiden mutta yhä luovempia prokrastinaation muotoja keksien, kunnes eräänä hyvin nukutun yön jälkeisenä aamuna word-

dokumentin innokkaasti perustaen, siten vuoroin puuskittain ja vuoroin vastahakoisesti, harvoin kovin pitkään yhtäjaksoisesti keskittyen, samalla koko ajan rakennetta miettien ja sen jengoilleen napsahtamista kuin itsestään toivoen, aloituslauseita yhä uudestaan järjestellen, ahdistuen, omasta näppäryydestäni innostuen, omaa keskinkertaisuuttani

kiroten, lukijoiden reaktioita liiaksikin ounastellen, sanojen sävyjä ja merkityksiä maistellen, rivien väliin silmäniskuja piilotellen, tutkimuskysymyksiä kirkastellen, argumentteja kuin legotaloja rakentaen, Ralfilta sähköpostilla metodologiseen pulmaan neuvoa kysyen, metatekstiä vuoroin lisäten ja vuoroin vähentäen, tulkintojani itsellenikin perustel-

len, tautologioita vältellen mutta siinä jatkuvasti epäonnistuen, analyysia toimintana kuvaavia verbejä varioiden, synonyymeja Kielitoimiston verkkosanakirjasta tavaten ja vaihtoehtoja kuin viiniä kielelläni pyöritellen, luutuneita ilmaisia toisiin luutuneisiin ilmaisuihin vaihtaen, tutkimuslähteitä referoiden ja niiden väittämiä epätoivoisesti oman ajatteluni läpi suodatellen, kappaleiden keskinäistä järjestystä mallaten, kappaleen aloittavia ydinlauseita hahmotellen, virkkeiden ja kappaleiden välisiä siirtymiä punoen, aina uudestaan ja uudestaan alkuun palaten ja tekstin lähtökohtia kuin räsymaton hapsuja oikeon, lähteitä etsien, kadottaen, uudelleen etsien, merkiten, tarkistaen ja korjaten, otikkoo tarkentaen, jatkuvasti jo kirjoittamaani tekstiä stilisoiden, sivupolkuja karsien, kirjoittamisen mielekkyyttä sadatellen ja ammatinvaihtoa suunnitellen, aina välillä kirkkaita hetkiä kokien, kappaleiden järjestystä yhä uudelleen räknäten, loistavan aloitusvirkkeen keksien ja kirjoittamisen kaikkinaista helpoutta hämmästellen mutta jo seuraavan virkkeen järjettömyyteen kompastuen, väliotsikon tarpeellisuuteen haahahtuen, väliotsikon paikkaa harkiten, väliotsikon keksien, väliotsikkoo muokaten, väliotsikon poistaen, väliotsikon alkuperäiselle paikalleen alkuperäisessä muodossaan palauttaen, kanssakirjoit-

tajan rekrytoimista vakavasti harkiten, ”kun joka päivä kirjoittaa vähän niin eiköhän tämä joskus valmistu” -viisautta itselleni mantranomaisesti toistellen, jälleen täydellisen aloitusvirkkeen innovoiden mutta koko ensimmäisen kappaleen deletoimiseen päätyen ja seuraavan kappaleen oikein oivalliseksi aloitukseksi hoksaten, merkkimäärän pahaenteistä lisääntymistä silmä kovana seuraten, vielä kerran muutaman kappaleen keskinäistä järjestystä vaihtaen, yhä lähempänä häämöttävän deadlinein aiheuttamaa kauhua vastaan taistellen, lähdeluetteloa täydentäen, muutaman tarpeettomaksi osoittautuneen tutkimuslähteen poistaen ja yhtä puuttuvaa lähdeä epätoivoisesti internetistä metsästäen mutta lopulta sen työpöydältäni tulostettuna löytäen, artikkelin pääotsikkoo yhä vain virtaviivaisemmaksi veistäen, potentiaalisen julkaisijan ohjeita tavaten ja asiasanojen puuttumisen yhtäkkiä muistaen, lähdeviitteet sisäviitteistä ensin alaviitteiksi ja sitten ohjeet vielä kerran tarkistettuani loppuviitteiksi muuttaen, refereiden latistavaa ja keskenään ristiriitaista palautetta ennakoiden, refereiden tutkimusalaa ja henkilöllisyyttä mielesäni arvuutellen, refereiden nurkkakuntaisuutta peläten, refereiden tulevaa ymmärtämättömyyttä manaten, lähdeviitteen julkaisuajankohdan jälkeiset pilkut kaksoispisteiksi korvaten, ikuisesti oiko-

lukien, ja sitten juuri submittausvaiheessa bongatun, artikkelin ensimmäisessä kappaleessa ammittavan, pikkutuhmaa kaksimielisyyttä tuottavan lyöntivirheen korjaten, myöhästymistä koskevan anteeksipyyntöön sisältävää saatekirjetä laatien, lähetä-nappia painaen ja käsi-kirjoituksen kaikinpuolista keskeneräisyyttä syvästi häveten, seuraavana yönä englanninkielisen abstraktin puuttumiseen heräten ja sellaisen heti aamulla laatien ja parempaa englantia puhuvalla kollegalla tarkistuttaen (ja vastapalvelukseksi oluttuopin luvaten) ja pahoittelujen kera toimitussihteerille lähettäen, ja sitten kirjoitusvaiheen aikana syntynyttä huomattavasti parempaa artikkelideaa mielessä kehitellen ja sen aloittamista viimeiseen asti vältellen kunnes sitten eräänä aamuna uuden word-dokumentin perustaen ja niin edelleen.

Olli Löytty

Kirjoittaja on luovan kirjoittamisen apulaisprofessori Turun yliopistossa.